

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

Articul. III. De modis simul, speciebus motûs, & modis habendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

pendentia à se, sed eandem numero naturam principiato communicat.

443. *Dico 2.* Modi posterioris totidem sunt, quot modos prioris paulò ante recensuimus. Ex his proinde colligi facillè possunt, & ex antea dictis illorum explicatio desumi.

ARTICULUS III.

De Modis simul, speciebus motûs, & Modis habendi.

444. **D***ico 1.* *Simultas* est forma denominans plura simul. Hæc simultas est inter illa, quæ prius, & posterius excludunt in ea ratione, in qua sunt simul. Dixi, *in ea ratione* &c. quia illa, quæ sunt simul, alio respectu rationem prioris habere possunt, vel posterioris. Sic *Sol* & *Lux* dicuntur simul tempore; sol tamen est naturâ prior luce. Modi simul à Philosopho tres assignantur, his versibus expressi.

Tempore dico simul, quorum generatio nunc est

Quæ convertuntur, dicimus esse simul

Suntque simul species, genus unum distribuentes,

At generis causâ, non ratione suâ.

Simul tempore sunt, quæ eodem temporis instanti simul esse incipiunt, vel simul existunt, sive unum sit causa alterius, sive non. Sic *duæ conciones* eodem tempore habitæ dicuntur esse simul, licet una non sit causa alterius.

Sic.

Sic *Sol* & *Lux* dicuntur esse simul, ita tamen, ut sol sit causa lucis. *Simul convertentiâ*, sive *naturâ* illa sunt, quæ se mutuò inferunt *essendi consequentiâ* ita tamen, ut unum non sit causa alterius. Hæc simultas datur inter relationes categoricas. Sic similitudo inter parietem album A, & parietem album B infert similitudinem inter parietem album B, & parietem album A, quin sit ejus causa. *Simul divisione*, vel *officio* sunt Differentiæ divisivæ ejusdem generis, in quantum ad genus comparantur; nam comparatæ inter se Una est alterâ prior dignitate. Huc etiam spectant species in quas idem genus dividitur. Præter hos simultatis modos, alia dicuntur *simul subjecto*, quæ idem subjectum nanciscuntur, ut *albedo* & *dulcedo*, in saccharo. Alia sunt *simul causalitate*, ut *duæ causæ* in eundem simul effectum influentes. Alia sunt *simul definitione*, quæ definiuntur per mutuum respectum; ut *Pater* & *Filius*. Alia sunt *simul societate*, quæ in eâdem simul disciplinâ versantur; ut *duo mercatores*, vel *duo condiscipuli*. Alia sunt *simul loco*, ut plures in eodem templo, vel civitate congregati &c.

445. *Dico 2.* Motus, prout ad postprædicamenta pertinet, est fluxus, seû via quædam ad terminum. Aristoteles motum sic definit: *Est actus entis in potentia, prout in potentia.* Ejus species Aristoteles cap. de motu, sex enumerat: *Ortum* & *Interitum*, sive generationem, & corruptionem. *Auctionem*,
sive

five augmentationem, & *Diminutionem*. *Alterationem*, *Lationem*, five motum localem. *Generatio*, & *Corruptio* pertinent ad substantiam; per illam forma educitur ex materia, per hanc destruitur forma vetus è sinu materiæeducta. *Augmentatio*, & *Diminutio* spectant ad quantitatem; per illam major acquiritur quantitas, per hanc imminuitur. *Alteratio* ad qualitatem pertinet, estque transitus ad novam qualitatem. *Motus localis* spectat ad ubi, estque transitus à loco ad locum.

Adverte prætereà 1. quòd dictæ motus species sint tantùm species latè tales, quo sensu membra dividentiæ species appellari solent. Nam via ad terminum non est propriè species, cum non sit ens completum. Ex hac ratione Philosophus motum non posuit directè in prædicamento; reductivè tamen, & ratione sui termini, quilibet motus ad aliquod prædicamentum pertinet. 2. Motui secundùm se opponitur *Quies*, quæ est privatio motus. 3. Termini motûs propriè duo sunt, scilicet terminus *à quo*, five à quo motus procedit, vel recedit; & terminus *ad quem*, five ad quem motus terminatur. Denique ad motum requiritur subjectum, quod passum seu motum dicitur, in quo motus est.

446. *Dico* 3. Septem modos habendi ex Aristotele depromptos versus sequentes exhibent.

Affe-

*Affectum, quantum, vestitum, dic, vel ut
aurum,*

*Membrum, contentum, possessum, habitatio in
unum.*

Affectio significat modum habendi qualitatem, v. g. *Virtutem, scientiam, artem &c.* *Quantum* designat modum habendi quantitatem; sic dicimur habere magnitudinem trium aut quatuor cubitorum. *Vestitum, Aurum* denotant modos habendi, aliquid circum positum Corpori, vel ornamentum in parte: sic dicimur habere *vestem, pallium, anulum* in digito, *pileum* in capite. *Membrum* insinuat modum habendi partem corporis, sive integrans sit, sive essentialis. Sic dicimur habere *aures, manus, pedes, corpus, animam.* *Contentum* indicat modum habendi contentum in continente, sic *dolium* dicitur habere vinum, *modius* triticum. *Possessum* significat modum habendi id, quod possidemus. Sic *Titius* dicitur habere *villam, molendinum &c.* *Habitatio in unum* denotat modum habendi improprium desumptum ex cohabitatione. Sic *maritus* dicitur habere *uxorem, socius socium &c.* Ad extremum adverte, quòd *Habere*, ut post-prædicamentum est, ad omnes categorias spectet; hinc habitus hic pro forma sumitur, & per reliqua prædicamenta vagatur.

